

mm. maansa suurlähettiläänä Liettuassa. Vuonna 1944 hän saapui Ruotsiin pakolaisena.

Ruotsissa Lattik toimi mm. Södertäljen virolaisen seurakunnan kirkkoherrana.

— UNKARIN VÄKILUKU nousi 36.000:lla viime vuonna ja on nyt kokonaisuudessaan 10.197.000, ilmenee vastailmestyneistä tilastoista. Samassa julkaisussa todettiin myös, että unkarilaiset ostivat viime vuonna 107.000 jääkaappia, 192.000 pesukonetta, 91.000 pölynimuria ja 16.000 autoa. Unkarin kansannousun 23. 10.—4. 11. 1956 aikana kaatui noin 20.000 unkarilaista ja maasta pakeni noin 180.000.

— Huhtikuussa Lahdessa vieraili ystävyyskaupungin Posin Franz Lisztin kuoro. 120-henkisestä kuorosta loikkasi länteen 2 nuorta unkarilaista.

— UNKARISSA opetetaan fennougristiikkaa koskevia aineita ja niiden joukossa tietenkin suomea kaikissa kolmessa yliopistossa — Budapestissa, Debrecenissä ja Szegedissa (Debrecenin yliopiston suomalais-ugrilaisen osaston dosentti, tohtori Magda Kövesi-Andrassy).

— »Tähän aatteelliseen, romanttiseen ja myyttilliseen karelianismiin perustuu suureksi osaksi kaikki henkinen, poliittinen ja taloudellinen ryhdistäytyminen, jota kansa tarvitsi tullakseen itsenäiseksi», sanoi professori Tauno Nurmela KL:n kesäjuhlilla pitämässään juhlapuheessa ja lisäsi: »Karjala on siis aate, jota ei kerta kaikkiaan Suomen sivistyshistoriaa karkeasti väärentämättä voida kieltää. Mutta se on myös elämäntyyli».

KALEVALAN PÄIVÄ 1968: Kalevalaseuran ja sen yhteistyöjärjestöjen neuvottelukokouksessa 20. 5. 67 päätettiin, että vuoden 1968 kulttuuriviikkoa vietetään kansantaitajan viikkona eikä runonlaulajain viikkona, kuten alustavasti ajateltiin. Pääjuhlaa haluttiin viettää Ilo-mantissa ja muita juhlia kautta maan. Kokouksessa valittiin toimikunta, jonka puheenjohtajaksi tuli prof. Matti Kuusi.

— NORJA: Pinta-ala: Varsinainen Norja 324.000 km² (Suomi 337.000 km²) Huippuvuoret ja Jan Mayen 62.000 km². Asukasluku: 3.720.000. Asukastiheys/km²: 11 (Suomi 14). Kaupunkeja: Oslo 483.000, Bergen 117.000, Trondheim 113.000, Stavanger 78.000, Kristiansund 50.000. Kansantulo per capita 1965: n. 6.850 mk (Suomi n. 4.500 mk).

P. K u i k k a
Petroskoi, 1945

MARIA ONTRONTYTÄR REMSU

Lehtemme lukijat Suomessa ja Ruotsissa tuntevat varsin hyvin Boråsissa asuvan runontaitajan Mari Remsun, joka on syntynyt Vuokkiniemen Tollonjoella v. 1899 ja solmi avioliiton kirkonkylän brihan Riiko Remsun kanssa. On kuitenkin toinenkin parikymmentä vuotta Ruotsissa asuvaa Maria vanhempi Maria Remsu, jolla oli onni sekä syntyä että kuolla Vienan mailla. Tämä esittely on lainattu kirjasta KARJALAIS-SUOMALAISIA KANSANSATUJA, sivuja 96, painos 3000, painettu Sortavalan kirjapainossa, Karelskaja 32. Kuikan esittely on lyhentämätön.

Kukapa Kalevalan piirissä ei olisi tuntenut runolaulajaamme — Maria Remsua! Eikä ainoastaan Kalevalan piirissä, vaan myöskin muualla hän oli tunnettu.

Huolimatta siitä, että Maria Remsu kävi läpi raskaan ja voimiyksyvän elämän taipaleen, hän oli reipas vanhus, humoristinen ja nuorekas luonteeltaan. Ja missä ikänä hän liikkui ja kussa kulki, siellä pääsivät oikeuksiinsa hänen laulunsa, runonsa, satunsa ja muut jutunsa. Mielellään hän kertoi niitä kaikkialla. Vuokkiniemellä ja Uhtualla hän esiintyi usein klubilla. Ja minne hän istuutui rukkeineen kehräämään pitkinä talvi-iltoina, sinne kokoontui myöskin lapsijoukko hänen ym-

pärilleen, kuuntelemaan hänen satujaan, runojaan ja laulujaan.

Maria Ontrontytär Remsu syntyi v. 1861 Kivijärvellä, Marttisen Ontron perheessä.

Lapsuudessaan ja nuoruudessaan hän joutui elämään köyhyudessa ja puutteessa sillä:

Kymmenen poikua, kuusi tyttö,
oli muamolla lapsukaisija.
Mie olin joukosta keskimäini,
elämäh jänyn jälkimäini...

Mari oli hyväpäinen ja opinhaluinen lapsi, mutta koulu ei Kivijärvellä eikä lähitienoillakaan ollut. Vuokki-

niemellä paikallinen pappi opetti lapsia 4 tuntia viikossa, mutta Kivijärveltä Vuokkiniemelle on matkaa 30 virstaa.

Jo lapsuudessaan Mari oli innostunut runoihin ja erikoisesti satuihin. Koulutietojen asemesta hän opiskelee runonlaulannan ja sadunkertomisen taitoa. Marin opettajina ovat hänen äitinsä ja Marin kotitalossa kaksi vuotta asunut runonlaulajavanhus — Iro Lesonen Vuonnisesta.

Nuoruusvuotensa Mari vietti kotinsa ainoana lapsena, — toiset olivat joko kuolleet tai siirtyneet kotoa pois. Näissä oloissa Mari joutui tekemään myöskin miesten töitä — hoiti hevosta, kävi rahtimatkoilla j.n.e.

V. 1888 Maria meni avioliittoon vuokkiniemeläisen Miihkali Remsun kanssa. Avioliitosta heillä oli 8 lasta. Miihkalin ollessa töissä muualla Mari raivasi tuvan ympärille peltomaata, kävi kehräämässä vieraille ja otti myös kotona suoritettavaksi vierasta työtä.

Ensimmäisenä Maria Remsun runojen, loitsujen, sananlaskujen ja laulujen kerääjänä oli hänen veljensä I. Marttinen, joka aikaisemmin oli kijoittanut runoja äidiltään Maria Marttiselta — Ontron akalta.

V. 1934 Karjalan tieteellinen tutkimuslaitos lähetti ryhmän Karjalan pedagogisen instituutin oppilaita keräämään kansanrunoja Kalevalan piiristä. Myöhemmin M. A. Remsu useamman kerran kutsuttiin Petroskoihin, jossa kirjoitettiin muistiin hänen runojaan ja satujaan.

Kun v. 1935 tasavaltamme vietti Kalevalan 100-vuotisjuhlaa, oli m.m. Maria Remsu tervetullut vieras Petroskoissa pidettyyn Kalevalan juhlatilaisuuteen.

Juhlatilaisuudessa hän esiintyi lauluillaan, mistä hän kertookin matkalaulussaan:

Toverit ne kehoitti laulamaan
niistä Kalevalan laulajista,
ja kun minä rupesin laulamaan,
niin oli miula sanomista...
Toverit ne kehoitti laulamaan
ja oli miula sanomista,
lauoin vanhasta Väinöstä,
ja Pohjolan Annikista.

Kalevalan juhlien aikana hän kävi myöskin Moskovassa, josta hän oli aikaisemmin vain kuullut ja uneksinut.

»Olin niin liikutettu ta samalla niin hyvilläni semosesta kunnivon osoituksesta miula, jotta, ennako, hos mie en vähällä sitä malttieni mänetä, ka Moskovassa kun oli niin äijän uutta, niin äijän katshomista, jotta siitä oli männä vähällä piä pyörällä», — sanoi Maria Moskovasta tultuaan.

Moskova-matkalla oli vaikutuksensa runolaulajaamme. Siitä todisteena ovat useat matkalaulut, joita hän on sepittänyt matkansa johdosta, ja laulukuvauus nuorisosta.

V. 1939 Maria Remsu osallistui runolaulajain ja satujen kertojain yleiskarjalaisen konferenssiin. M. Remsu palkittiin Karjalan ASNT:n Korkeimman Neuvoston kunnialkirjalla kansanrunouden tuotteiden säilyttäjänä ja yhtenä huomatuimpana Karjalan kansan runolaulajana. Samanaikaisesti hänet hyväksyttiin Neuvostokirjallijain liiton jäseneksi.

Maria Remsu kuoli v. 1942.

Maria Remsun suurin ansio sisältyy siihen, että hän on pelastanut suuren määrän muinaisen kansanrunouden tuotteita unhoon joutumasta, säilyttäen ne muistissaan aina meidän päivimme saakka. Häneltä on kerätty Kalevala-aiheisia kertovia lauluja ja muita kertovia lau-

luja, suuri määrä häälauluja, loitsuja, sananlaskuja, arvoituksia, viihdytyslauluja, erillaisia paikallisia muodostuksia ja suuri määrä satuja.

Suurin osa M. A. Remsun saduista kuuluu ihme- ja novellisatuihin. Sekä ihme-, että novellisatujen sankarina useimmiten tavataan köyhä poika tahi köyhä mies, joka saavuttaa elämänsä onnen viisautensa, voimansa, taitonsa tai sukkeluutensa avulla.

Ihmesaduissa köyhä poika tavallisesti monia vastuksia voitettuaan pelastaan kuninkaan tyttären ja saa hänet vaimokseen, saavutten täten onnensa.

Novellisaduissa taas useimmin köyhä veli kekseliäisyytensä avulla voittaa oikeudessa, köyhä poika pettää papin; sukkeluutensa ja kekseliäisyytensä avulla pelastuu tsaarin vihalta ja pelastuu kuolemasta, saa rikkauksia, ja tulee onnelliseksi; suutari voittaa viisaudessa kauppiat; köyhä veli, jonka rikas veli pettää, kehoittaen hänen tappamaan nälkään ainoan hevosensa ja myymään sen nahan markkinoilla, alkaa käyttää nahkaa muka kaikkittietävänä esineenä, jonka avulla hän pääseeikin rikkaaksi.

Katsomatta siihen, millä tavalla köyhä mies saavuttaa onnensa kansansaduissa, niissä kaikissa heijastuvat kansan toiveet ja pyrkimykset uuden, onnellisemmän elämän saavuttamiseksi.

Samanaikaiset kansan toiveet ja pyrkimykset heijastuvat myös M. A. Remsulta muistiin kirjoitetussa runoudessa.

— M o s k o v a, 19. 5. — Johtava kommunisti-ideologi Juri V. Andropov, joka oli maansa Unkarin-suurlähettiläänä kansannousun aikana, nimitettiin valtion turvallisuuskomitean KGB:n — Neuvostoliiton salaisen poliisin — uudeksi päälliköksi. Suomessa KGB tunnetaan paremmin nimellä NKVD, joka on lyhennys sanasta Narodnyi Komisariat Vnutrennyh Del (Sisäasiain Kansankomisariaatti). KGB lyhennys on johdettu sanasta Komitet Gosudarstvennoi Besopasnosti (Valtion Turvallisuuden Komitea).

— NL:n vähemmistökansallisuuksista ovat sitkeimmin pitäneet puoliaan armenialaiset. Tämä käy hyvin ilmi tätä silmälläpitäen laaditusta tilastosta, joka nojautuu v. 1959 väestölaskentaan. Armenian neuvostotasavallan väestöstä oli armenialaista väestöä 91, 8 % (ja venäläisiä 4,5 %), Georgiassa eli Gruusiassa omaa väestöä 79,2 % (venäläisiä 6,7 %), Liettuassa vastaavasti 77,4 % (11,4 %), Virossa 73 % (19,2 %), Azerbeidzanissa 59,8 % (15,7 %), Valko-Venäjällä 60,5 % (21,6 %), Ukrainassa 58,3 % (26,5 %), Latviassa 55,2 % (27,8 %), Turkmenistanissa 44,3 % (32,7 %), Usbekistanissa 36,8 % (30,1 %), Moldaviassa 30,3 % (30,1 %), Tadzikistanissa 34,1 % (35,9 %), Kirgisiassa 30,2 % (46,6 %) ja Kazakstanissa 24,0 % (53,2 %).